

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بحثمان با توفیق پروردگار متعال در مسئله امر به معروف و نهی از منکر می باشد، به طور کلی در اسلام واجبات از یک منظر به دو بخش تقسیم می شوند؛ بخش اول واجبات و وظائف فردی که واجب عینی هستند یعنی بر هر فردی واجب است که انجام بدهد اما بخش دوم واجبات اجتماعی هستند که وجوب کفائی دارند و بر همه مردم لازم است که نسبت به آنها توجه داشته باشند و اگر اختلالی بوجود بیاید همه افراد جامعه مسئول هستند، امر به معروف و نهی از منکر نیز از همین قبیل می باشد و حضرت امیر علیه السلام نیز در اهمیت این مسئله می فرمایند: "و ما اعمال البر كلها و الجهاد فی سبیل الله عند الامر بالمعروف و النهی عن المنکر الا کنفثة فی بحر لجی"، اولاً اجتماع باید خودش یک فضای مناسبی برای رشد فرهنگی و سیاسی و اجتماعی با حاکمیت تقوی و عدالت بوجود بیاورد و ثانیاً باید نظارت داشته باشد و علت محدثه مبقیه هم باشد یعنی همان طور که در احداث این کار را انجام می دهد و واجب است که انجام بدهد بقائاً نیز فضا با همان رشد و ترتیب باید بماند.

چند مطلب قابل ذکر است من جمله اینکه بی تفاوت بودن یک گناه بسیار بزرگی می باشد یعنی انسان نباید نسبت به وضع اجتماع بی تفاوت باشد و به مسئولیت اجتماعی خود توجه نکند بلکه باید حساسیت داشته باشد، اخباری نیز در این رابطه داریم من جمله این خبر: ﴿أحمد بن محمد بن خالد البرقي في (المحاسن) عن جعفر بن محمد، عن عبد الله بن ميمون القداح، عن أبي عبد الله عليه السلام عن أبيه، عن جده، عن علي بن

الحسين عليهم السلام قال: قال موسى بن عمران عليه السلام: يا رب من أهلك الذين تظلمهم في ظل عرشك يوم لا ظل إلا ظلك؟ فأوحى الله إليه: الطاهرة قلوبهم، والبرية أيديهم الذين يذكرون جلالي ذكر آبائهم " إلى أن قال: " والذين يغضبون لمخارمي إذا استحلّت مثل النمر (پلنگ) إذا جرح^۱ .

خبر سنداً صحیح می باشد.

"النمر" یعنی پلنگ و در مجمع البحرين ذکر شده پلنگ حیوانی است که وقتی زخم می خورد با شدت فریاد می کشد و ابراز ناراحتی می کند و گاهی از شدت ناراحتی می میرد و اما در این روایت ناراحتی که برای مسلمان از دیدن گناهی بوجود می آید به پلنگ زخمی تشبیه شده است یعنی مومن با دیدن گناه باید خشم و غضب مقدس الهی داشته باشد نه اینکه بی تفاوت باشد.

در نهج البلاغه ذکر شده: "وَ إِنَّمَا عَقَر نَاقَةٌ ثَمُودَ رَجُلٌ وَاحِدٌ فَعَمَّهُمْ اللَّهُ بِالْعَذَابِ لَمَّا عَمَّوهُ بِالرِّضَا"، ناقه ثمود را یک نفر کشت اما چون بقیه سکوت و تایید کردند و رضایت داشتند همه عذاب شدند، بنابراین اولین مطلب این است نباید در برابر منکرات بی تفاوت و ساکت بود بلکه باید خشم مقدس داشت.

مطلب دوم اینکه وقتی دیدند کسی معصیت می کند باید به سراغش بروند و با او صحبت کنند که این خبر بر این مطلب دلالت دارد: ﴿وَعَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ الْحَارِثِ بْنِ الْمَغِيرَةِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا تَخْذَنْ الْبِرِّ مِنْكُمْ بِذَنْبِ السَّقِيمِ، وَلَمْ لَا أَفْعَلْ وَبِإِلْغَمِكُمْ عَنِ الرَّجُلِ مَا يَشِينُكُمْ وَيشينني فتجالسونهم وتحدثونهم فيمر بكم المار فيقول: هؤلاء شر من هذا، فلو أنكم إذا

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۴۱۷، ابواب امر و نهی، باب ۸، حدیث ۳، ط الإسلامیة.

بلغكم عنه ما تکرهون زبرتموهم ونهيتموهم كان أبر بكم وي^۲.

سند حدیث خوب است و دلالت دارد بر اینکه علاوه بر عدم سکوت و خشم مقدس قلبی باید حرکت کرد و با او صحبت کرد و اگر گوش نداد نباید با او معاشرت کنید و گرم بگیرید تا اینکه منزوی شود و بعد متنبه و آگاه شود.

خبر بعدی که مرسل می باشد این خبر است: ﴿مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِقَوْمٍ مِنْ أَصْحَابِهِ: إِنَّهُ قَدْ حَقَّ لِي أَنْ أَخَذَ الْبِرِّ مِنْكُمْ بِالسَّقِيمِ، وَكَيْفَ لَا يَحِقُّ لِي ذَلِكَ وَأَنْتُمْ يَبْلُغُكُمْ عَنِ الرَّجُلِ مِنْكُمْ الْقَبِيحَ فَلَا تَنْكُرُونَ عَلَيْهِ وَلَا تَهْجُرُونَهُ وَلَا تَوْذُونَهُ حَتَّى يَتْرَكَ. وَرَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي (الْمُقْنَعَةِ) أَيْضًا مَرْسَلًا^۳.

این خبر نیز دلالت دارد بر اینکه علاوه بر خشم مقدس قلبی باید اقدام عملی در رفع و نهي منکرات کرد.

خبر بعدی که بر همین مطلب (اقدام عملی برای نهي منکر) دلالت دارد این خبر است: ﴿وَفِي (الْمَجَالِسِ وَالْأَخْبَارِ) بِالْإِسْنَادِ الْآتِي عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا بَلَّغُكُمْ عَنِ الرَّجُلِ شَيْءٌ تَمَشَّيْتُمْ إِلَيْهِ فَقُلْتُمْ: يَا هَذَا إِمَّا أَنْ تَعْتَزِلَنَا وَتَجْتَنِبَنَا، وَإِمَّا أَنْ تَكْفَ عَنْ هَذَا، فَانْ فَعَلْ وَإِلَّا فَاجْتَنِبُوهُ^۴.

خب ما امروز چند مطلب عرض کردیم؛ اول اینکه نباید نسبت به منکرات بی تفاوت و ساکت باشیم بلکه باید خشم مقدس قلبی و حساسیت داشته باشیم، دوم اینکه باید اقدام عملی کنیم و برویم نهي از منکر کنیم، سوم

اینکه باید ترک ارتباط و اذیت کنیم و چهارم اینکه نباید با اهل معصیت گرم گرفت بنابراین اسلام چنین نظری در مورد برخورد با منکرات دارد که اگر همه به آن عمل کنند قطعاً جامعه ای خوب و سالم خواهیم داشت.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على
محمد و آله الطاهرين

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۴۱۴، ابواب امر و نهي، باب ۷، حدیث ۲، ط الإسلامیة.

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۴۱۵، ابواب امر و نهي، باب ۷، حدیث ۴، ط الإسلامیة.

^۴ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۴۱۵، ابواب امر و نهي، باب ۷، حدیث ۵، ط الإسلامیة.